

Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki ry
Sauvontie 3 A 4
00280 Helsinki

Kehittämispäällikkö

Ann-Mari Pitkäranta
Oikeushallinto - osasto
Oikeusministeriö
sähköposti ann-mari.pitkaranta@om.fi
puhelin 09 1606 7915

Tilaisuus:

KUULEMISTILAISUUS 4.10.2010 KLO 9.30 – 11.30 KOSKIEN LUONNOSTA
HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE VAKUUTUSOIKEUSLAIN
MUUTTAMISESTA

Paikka: Oikeusministeriö Eteläesplanadi 10, Helsinki (1.kerros, Sali Julkisuus)

Liittyy vakuutusosoikeuden kehittämistyöryhmä (OM 4/32/2006,OM016:00/2008)

HALLITUKSEN ESITYS VAKUUTUSOIKEUSLAIN MUUTTAMISEKSI
--

Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki r.y toteaa nyt viimeistelyssä olevan hallituksen esityksen vakuutusosoikeuslain muuttamiseksi muun muassa seuraavaa:

- potilaiden elämän loppuun asti vaikuttavissa vakuutusosoikeuden tuomioistuinkäsittelyissä suullisten kuulemisten määrää vakuutusosoikeudessa ei olla lisäämässä. Esimerkkeinä otamme tapaturma- ja työkyvyttömyyseläkkeet sekä liikennevakuutuksen perusteella tapahtuvat potilaan loppuelämää koskevat korvaukset.
- tuomioistuinkäsittelyn päätöksen perustana olevia asiakirjoja ei tulla vakuutusosoikeudessa edelleenkään yksilöimään.
- ratkaisukokoonpanoja keventämällä nopeutetaan ja lisätään tosiasiallisesti ilman perusteluita olevien hylkäävien päätösten antamista. Vertaa esimerkki nro 2.
- potilaiden todellisia mahdollisuuksia sijoittua työmarkkinoille ei edelleenkään tulla selvityttämään yhteistyössä työvoimaviranomaisten kanssa.

Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki ry:n mielestä jo pitkään tiedossa olleisiin selkeisiin oikeudellisiin ja lakien vastaisiin menettelyihin vakuutusosoikeudessa ei ole otettu tässä hallituksen esityksessä vakuutusosoikeuslain muuttamiseksi riittävästi kantaa. Otamme seuraavaksi kaksi konkreettista esimerkkiä.

Lisätiedot näihin kahteen esimerkkiin avoimen internetin hakukoneilta hakusanoilla:

**avoin muistio vakuutusosoikeudesta
paperilääkärien armoilla
vakuutuslääketieteellinen arvio**

1. Oikeusturvan toteutuminen vakuutusosoikeudessa

9. PÄÄTÖSTEN PERUSTELEMINEN

13. LÄÄKETIETEELLISTEN SEIKKOJEN ARVIOINTI

Lausuntoja ja selvityksiä 2003:21, Maija Sakslin

Nykyisin eduskunnan apulaisoikeusasiamiehenä toimivan; silloisen Kelan tutkijana toimineen, Maija Sakslin tekemät huomiot vuonna 2003 vakuutusosoikeudessa vallitsevista lainvastaisuuksista on jätetty tässäkin hallituksen esityksessä vakuutusosoikeuslain muuttamiseksi huomioimatta.

Suppean selvityksen ”**Oikeusturvan toteutuminen vakuutusosoikeudessa**” oikeusministeriölle on vuonna 2003 tehnyt oikeustieteen lisensiaatti Maija Sakslin.

Sakslinin selvityksen sivulla 20 kerrotaan, että valtaosassa vakuutusosoikeuden ratkaisuista keskeinen kysymys on lääketieteellinen.

Selvityksen sivulla 21 kerrotaan, että asianosaisella ei kuitenkaan ole mahdollisuutta varmistua siitä, mitä kaikkea vakuutusosoikeudessa lääketieteellisesti on selvitetty ja millä perusteella lääkäri on päätenyt arvioonsa, jos nämä seikat eivät näy päätöksen perusteluissa.

Nykyisin lääkärijäsen merkitsee kantansa käsittelymuistioon, joka kuuluu neuvottelusalaisuuden piiriin. Merkintä saattaa olla hyvin lyhyt, lyhimmillään muotoa kyllä tai ei tai vain muutama lausetta.

- Pidämme siksi erittäin tärkeänä täydellisen asiakirjaerittelyn tuomista kaikkiin vakuutusosoikeuden päätöksiin. Näin toimien potilaalla tulee olemaan selkeä käsitys tuomioistuinkäsittelyn päätöksen perusteena olleista asiakirjoista.
- Menettely voidaan ottaa mielestämme heti käyttöön vakuutusosoikeudessa, sillä vakuutusasioiden ylipänä oikeusasteena vakuutusosoikeus omaa erittäin laajan harkintavallan, joka mahdollistaa näin perustellun toimintatavan muutoksen heti.

2. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies 31.12.1996 Dnrot 2675/2/96 ja 489/2/9

(Kielteisten työkyvyttömyyseläkettä ja yksilöllistä varhaiseläkettä koskevien päätösten perustelut)

Miksi potilaat pakotetaan valittamaan?

Vakuutusosoikeuteen ulottuva valitusketju saa valtaosin alkunsa siitä, että esimerkiksi vahinkovakuutusyhtiö antaa hylkäävän päätöksen ilman tosiasiallisia perusteluita.

Potilaan selvittäessä hylkäävän päätöksen perusteluita, niin häntä kehoitetaan valittamaan päätöksestä edelleen. Potilas pyytää kopiot asianomaisjulkisista papereistaan.

Tärkeimpänä niistä kaikki yhtiön käsittelijä- ja lääkärikansiomerkinnot, jotka ovat aina asianomaisjulkisia.

Potilas valittaa neuvojen mukaan; tässä tapauksessa tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakuntaan; joka antaa hylkäävän päätöksen ilman tosiasiallisia perusteluita.

Potilaan selvittäessä hylkäävän päätöksen perusteluita, niin häntä kehoitetaan valittamaan edelleen päätöksestä. Potilas pyytää kopiot asianomaisjulkisista papereistaan.

Potilas valittaa; tässä tapauksessa vakuutusosasto; joka antaa hylkäävän päätöksen ilman tosiasiallisia perusteluita.

Näin itse kukin potilas saa omista asiapapereistaan sen kuvan, että yhdessä istunnossa nuijitaan tukkutoimituksena vain esittelijän kulloinkin etukäteen kehittämä kanta. Joka taas on valtaosin alemman tuomioistuimen kanta, joka taas on valtaosin sama kuin vakuutusyhtiön kanta.

Kyseessä on niin kutsuttu liitepäätösmenettely, jonka eduskunnan apulaisoikeusasiamies Riitta-Leena Paunio katsoi muun muassa vakuutusosastossa lakiemme vastaiseksi päätöksessään 31.12.1996 Dnro 489/2/96.

Tuorein Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki ry:n tietoon tullut lakiemme vastainen liitepäätösmenettely on syyskuulta 2010. Ajantasaisia lääkärinlausuntoja potilaan tilanteesta ei oltu tälläkään kertaa huomioitu prosessissa millään tavalla.

Vakuutuslääkäreiden poisjättämisestä ratkaisukokoonpanoista:

Kannatamme omalta osaltamme eniten Hollannin mallia (Suomeen sovellettuna) vakuutuslääkäreiden pois jättämisestä vakuutusosastossa tapahtuvasta tuomioistuinkäsittelystä.

Kunhan vakuutusosastoon käyttämien asiantuntijalääkäreiden sidonnaisuuksista on selvitetty luotettavasti ainakin seuraavat tekijät:

- pää- ja sivutoimet Suomessa ja/tai ulkomailla
- osakeomistukset; myös puolison, lasten ja/tai elämäkumppanin sekä lähisukulaisten
- mahdolliset osuudet/osakkuudet firmoista, joilla alliansseja vakuutusyhtiöiden kanssa Suomessa ja/tai ulkomailla
- mikään edellä mainituista ei saa johtaa finanssialaan sidoksissa oleviin tahoihin

Vakuutusosastoon tilastointitapaa kehitettävä

Vakuutusosastoon tilastointitapaa ehdotetaan muutettavaksi lainsäädännöllä seuraavasti:

- tilastot julkaistava kaikille avoimesti myös yhtiöittäin
- ilmoitettava siten myös hylkäysprosentit yhtiöittäin
- hylkäävien ja muutettujen päätösten määrät yhtiöittäin sekä arvo euroissa

Vakuutusoikeuden henkilökunnan sidonnaisuudet ilmoitettava

Vakuutusoikeudessa työskentelevien henkilöiden (pää- tai sivutoimiset) kaikki sidonnaisuudet vakuutusyhtiöihin päin on ilmoitettava vuosittain.

Osakkeenomistukset kaikkiin finanssialan yrityksiin on kiellettävä lailla, niin vakuutusoikeuden palveluksessa pää- tai sivutoimisesti työskenteleviltä sekä heidän lähipiiriltään. Kielto koskee suoraa omistusta tai mahdollisten välikäsien kautta toimimista.

Yhteenvetona ja jatkotoimenpiteinä:

Pidämme lakien takaamien ihmisoikeuksien ja oikeusturvan toteutumisen kannalta erityisen tärkeinä sitä, että tämän vakuutusoikeuden toimintaan kehittävän työryhmän käyttöön potilas- ja kansalaisjärjestöjen antamien lausuntojen pohjalta koostetaan peruspohja sitä varten, että koko vakuutusoikeudellinen tuomioistuinjärjestelmä saadaan viimeinkin täyttämään perustuslain, eurooppaoikeuden, Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen velvoitteet.

Haluamme omalta osaltamme muistuttaa, että annoimme 13.6.2008 tapaamisen yhteydessä oikeusministeriön ylijohtaja Kari Kiesiläiselle ”**Lakisääteinen vakuutusturva ja sen mustat aukot**” – tietopaketin, jossa vakuutusoikeuden osalta tiedossa olevia epäkohtia on käsitelty kattavammin. Tietopaketti kattaa myös vakuutusoikeuden alaisten ensimmäisen asteen lautakuntien toiminnan ja niihin vuosina 2003 - 2007 eduskunnassa tehdyt potilaiden asemaa heikentäneet lakimuutokset.

Edelleen paikkansa pitävän tietopaketin ovat valmistaneet vuosina 2007 - 2008 yhteistyössä Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki ry sekä Vakuutusongelmaisten liitto ry.

Toivomme kaikkien tänä päivänä (4.10.2010) tai vielä sen jälkeen annettujen lausuntojen/lausumien hallituksen esityksestä vakuutusoikeuslain muuttamiseksi olevan kaikkien saatavilla myös valtioneuvoston hankerekisterin kautta (HARE).

Helsingissä 4.10.2010

Petri Salo

puheenjohtaja

Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki ry